

Harasztiné Bata Zsuzsanna , ny. óvodapedagógus

Tudósítás

Adventi várakozás

2017.december 2.

2017.december 2. az Óbudai Civil Ház Betlehemi jászol kiállítására kaptam meghívást.

Dr. Györgyi Erzsébet és az általa vezetett **Kiss Áron Magyar Játék Társaság** lelkes textilművészei, mackókészítői, nemezelők, miniatűr babaház készítőik, - **Deliága Gabriella, Tóth -Vásárhelyi Réka, Drén Éva, Varró Szilvia**és **Illiszné Kováts Ildikó**, - népi hagyományokat megidéző művészek munkái között, - melyek 2017. december 20.-ig lesznek megtekinthetők Óbudán a Kolosy téren, a Civil Ház emeleti termeiben, - karácsonyváró hangulat részese voltam.

Dr. Györgyi Erzsébet elnök a kiállítás megnyitóján a Jászol fontosságáról és Assisi Szent Ferencről mesélt, aki 1223-ban Itáliában, Umbria tartomány Greccio városában a barlangistálló jászolánál megrendezte és megidézte a megható, szívet- lelket melengető 1200 évvel korábbi betlehemi karácsonyi éji történetet fizikai valóságában, angyalokkal, igazi ökrökkel és szamarakkal, - a bibliában eleve megjövendölt jámbor állatokkal.

Mint minden gyermek felnövekedve, én is gyermekkorom óta a karácsony titkát kutatom. Engem is erősen foglalkoztat, bár tudományosan megfejtethető, magyarázható, hogy a bibliai földeken több ezer év óta ott élő sivatagi népek, sorsuk jobbra fordulását, fogságból való kimenekülésüket egy születendő messiástól várták, aki királyként születik, akit írástudók jövendöltek meg. Csodás jelekre vártak, melyek valóban bekövetkeztek. A nagy csillagok: Szaturnusz, Vénusz, Jupiter együttállásának időpontját messzi tájakról elinduló tudósok, bölcsek számították ki, majd figyelték és követték. Tudták, hogy isteni világosság érkezik a földre.

A dátum és a hely megvan, Mikeás próféta jövendölése szerint - Lukács evangéliumban olvashatóan, - december 25-én, több mint kétezer évvel ezelőtt Júdeai nemzetségből, Efrata-i Betlehemben kellett megtörténnie a kisded Jézus születésének. A nehéz útról érkező szülőpár, Mária és az őt gyámolító József szállást kér egy fogadósnál a zsúfolt városban. Nincs hely számukra sehol, csak az istállóban. Heródes, a hatalmát féltő zsidó király, a római birodalom és a római császár alattvalójaként adófizetésre akarja összeszámolni a júdeai tartomány lakóit, tehát ezért kell Máriának Betlehembe menni férjével, az idős Józseffel.

A megrendítő történet mai napig minden év decemberében a templomokban megépített betlehemi jászolnál megismétlődik, de előtte négy hét a csendes várakozás az Úr jövetelére, az Úr ékezésére, a földi királyi születésére, de a jelenben élők, a hívők a majdani visszatérésére, a paruzia-ra, a végső királyi ítéletre is gondolhatnak.

A Betlehem - állítás lényege tehát az egykori események átélése, ami hozzásegít ahhoz, hogy az ember saját szívében előkészítse a jászolt, melybe beleszülethet a kisded, aki hajléktalan volt, nincstelen volt e világon, akinek menekülnie kellett csecsemőként a féltékeny gyűlölet elől, aki magára vette a nélkülözést, a megvetést is, de egy lesz velünk a Szent Éjszakán. Örök emberi vágy saját szemmel látni és követni, átélni jelentőségét, mélységeit, fájó szívvel és túlradó örömmel állni a

jászol előtt. Kitorölhetetlen és nem felejthető valóság, mert ma is életre kelhet **a jászolban** fekvő bepólyált gyermek.

Nemcsak templomokban, hanem a tereken is állítanak **népi betlehemeta** keresztény-keresztény kultúrában élők,- a 2000évvvel ezelőtti csodára vágyva.

A betlehemezés misztérium játékká vált a szállást kereső Kisjézussal, mert egyes vidékeken a hagyományok szerint házról-házra járva mondókázva, jókívánságokkal, népi énekekkel kikerült a templomokból, így eljutott minden házhoz, minden családhoz.

Az ünneplés lényege és magyarázata az volt, hogy a téli sötét decemberi hónapban a rövidülő nappalok miatt mindenki fényre vágyott. A fényt a gyertya vagy a felkelő nap adta. A gyertya tüze tisztító, a **téli napfordulókon** a leghosszabb éjszakán a fény születésére, a megújulásra utal, Jézusra, akik fényhozó, evangéliumi üzenetet hozó, megváltást ígér, de teste elenyészik, amikor a gyertya kanóca kiég. A **viasz gyertya** kanóca, **lángja, szellem űző** és ajánlatos a ház minden sarkába elhelyezni, de még az istállóba is.

A görögök, a rómaiak történelmében a **pogány zöld ág ünnep, a szaturnália** jelentette a fény utáni vágyakozást. A júdeaiak, a sivatagi lakók történelmében a hódítókkal szembeni harcban jelentette a vigaszt, az örömet a nyolc napon át égő templomi mécses fénye a JudaMaccabi, a hős vezér vezette harcokban.

Tudnunk kell, hogy **a pogány azazpaganus** latin szó, vidékit jelent és az ott élők, a hagyományok szerint, a természetben fellelhető erőknek, félelmeik megnyugtatóására, isteneket állítottak házi oltáraikon, így a SolInvictus azaz a Legyőzhetetlen Napistennek is. Akkoriban a tájnak és klímának megfelelő fákat, illatos növényi ágakat vittek be lakóházaikba házi oltáraikhoz vagy a gyülekezés színhelyére. **A színeknek** is megvolt a magyarázata, a Zöld az örök élet és a tavasz beköszönte, a Piros a későbbiekben karácsonyfán az Aprószentekre és Jézus sebeire, a megbocsájtásra emlékeztet, az Ezüst a Holdra és a Női princípiumra, az Arany a Napra és a férfi princípiumra, a Fehér szín pedig a tisztaságra, az ártatlanságra. A Betlehemi **csillag** a családi otthon felett kell, hogy álljon, a napkeleti bölcsékre emlékeztet, de más magyarázata is van, azaz az égi Sarkcsillag szimbóluma, **az isteni fény sugara**, mely megszabadít a sötétségtől. A **Karácsonyfa a világtengely** leképezése. A fényes **gömbök** a család egységét üzenik és a piros **alma** pedig az első emberpár édeni állapotát, s abból való kiesését. Az ezüstös **boa, spirál, füzér** pedig a kígyó kísértésére utal.

A hajdani ünnepi fának vagy élet fának (ArborVitea) megfelelt a babér, vagy mirrha, fenyő, tölgy, cédrus, fügefafa, datolyafa, gránátalma. Itáliában olajfa, németeknél fenyő, franciáknál fagyöngy, skandinávoknál farönk, Keletről érkező földművelő állattartó őseinknél türkés zöldág, vagy boróka, lakóházak gerendájára függesztve. A betlehemzéstől a karácsonyhoz így jutunk el, mert mindennek az lényege, hogy őrizni kell a fényt, a meleget, az együtt töltött esteken, imával, énekelve, elmélkedve, várva Jézus születésének egyszeri megismételhetetlen csodáját szívünkben.

Ismernünk kell a történetét, hogy majd Virágvasárnapon és Nagypénteken és Húsvétkor megértsük a misztériumot és **Assisi Szent Ferenc alázatát is a Jászol állítással.**

Benedek pápa 1997-ben a Vatikánban hangoztatta, hogy a hajszolt ember szívébe öröm kell, hogy Isten jósága megérintsen és az Isteni gyermek már a feltámadásba vetett hitet kell, hogy erősítse, mert van, aki felismeri, van aki mesének tekinti a bibliai történetet, mondván hogy képzelődés és letelepedik saját önző világába, és nem hallja meg a szent éjben az angyalok szavát sem, de még a csengettyű hangját is alig.

Tudnunk kell még, hogy Jézus születése helyén templomot emeltek, Hadriánus császár azonban leromboltatta, a kődarabokat széthordták és ezekből Rómába is jutott a Santa Maria Maggiore templomba.

Lucas Cranach német festő képén (Elzász, Strasbourg) látunk karácsonyfát, majd a fa megjelenik Drezdában, Weimarban, Berlinben és Bécsben, Schubert dalt is ír róla. Rómában 1833-ban emelnek fát, Angliában 1835-ben Viktória királynő döntésére. 1824-ben Bécsben Brunswick Ferenc családjánál, 1887-ben nálunk is Podmaniczky Frigyes rendeletére, majd József Nádor felesége, Mária Dorottya kérésére Budán előkelő körökben és Jókai Mórnál is 1866-tól megjelenik a karácsonyfa.

Napjainkban a felfokozott fogyasztói lázban kereskedelmi cikk lett belőle és nem jut el minden családhoz, minden otthonba.

A szent éj története Máriához szóló Angyali üdvözléssel kezdődik tavasszal március 25-én és vízkereszttel fejeződik be január 6-án, mely egyben a görög katolikusok keleti egyházának ünnepe is a 4. századtól (napjainkig!)

Itt ezen a délutánon, az Óbudai Civil Házban kiállításra látogatókkal beszélgettem, egyikük Németországból érkezett, másikuk vidékről. Mosollyal álltak a nemezelt technikával készült **Szent Család** előtt, a **Mackók és bárányok betlehemi együttesében** a szalmatetős jászol előtt. **Szent Miklós zsákjából macik kandikálnak ki**, és a kiállítás közepén egy barna fadobozba komponált miniatűr polgári lakásbelsőben **Drén Éva** munkája látható. Címe: **Öregapám hintaszéke karácsonykor** (a hintaszéken egy pár centis gyékénykalap, a falon ovális keretben 1 centis képen a dédpapa profilja mellett 4 tagú család múlt század fordulós csoportképe).

Dr. Drén Csaba, a férj is jelen van, a vele való beszélgetés közben derülnek ki a műhely-titkok, hogy miből készül a vaskályha, a szék, a lámpa, a kép, honnan kerül a polcra a sok-sok miniatűr pár centis könyv, és a miniatűr baba ház transzformátoron keresztül kapja az áramot, tehát még igazi férfimunka is van az alkotásban. Ő maga is szívesen emlékezik vissza régi csillagszórós karácsonyokra, amit értéként őriz azokból az időkből, amikor nehéz volt tisztán látni, amikor a vallás és hitoktatás egy időben mellőzött volt, a karácsony, fenyőfa ünneppé alakult át, eszmék jöttek és mentek és sok minden összemosódott...

A teremben **nagyobb alakú babák is láthatók polgári miliőben és népies öltözetben betlehemezők érkezésére várva**, a falakon képek, asztalon csipke, csengő a miniatűr karácsonyfán.

A látogatók tanakodnak, hogy hol lehet ezeket az apró kellékeket beszerezni, de hamar választ is kapnak. Legtöbbje saját kezű alkotás, fából faragva, porcellán alapanyagból gyúrva, agyagból égetve, mások az emberi kreativitás és fantázia eredményei, de vannak már kis üzletek vagy árusok, ahol, és akiknél beszerezhetők a tárgyak.

A sarokban **Kokeshi betlehem** látható: másfél méteres gyalult deszkából készült fenyőfa, alatta **japánkeskenyszemű fababák**, fából van Mária és József, a pólyás kisedd, a barmok, a háromkirályok finoman gyalulva, úgy hogy az erezet is látszódjék a megmunkálás közben.

Felvetődik bennem a kérdés, hogy Japánban hogyan és kik ünneplik a karácsonyt, bár emlékezmem kell arra, hogy az evangéliumi üzenetet Jézus tanítványai a világ minden tájára elvitték. Küldetésük küzdelmes, útjuk sokszor megpróbáltatással és kínokkal végződött, de 2000 év óta Krisztus utáni

időszámításban élünk, s 900 éve ünnepelelünk **jászol előtt**. A karácsonyi éj előtti adventi várakozás böjttel telik. A karácsonyfa állítás szokása hozzánk is eljutott az elmúlt századok során. A titok már nem titok, van, akinek Jézuska hozza az ajándékot, van, akinek angyalkák hozzák és van, akinek a szülők szeretetük jeléül és milyen jó, hogy ezen a szentséges éjen az ember elfelejti a gyűlölködést, amit komor eszmék ültettek a fejébe, mindenki egyenrangú mindenkivel. Kívánom, hogy ne legyenek nélkülözők soha többé, és a szentséges éjen legalább egy éjszakára csituljanak el a fegyverek és mindenki nézzen fel az égre. Bízom benne, hogy megjelenik a Betlehemi csillag.

